

Да ўвагі!

*Хто хоча
набыць газету
ў офісе рэдакцыі —
чакаем!*

*ПАВЕЛ, мітрапаліт Мінскі
і Заслаўскі, Патрыяршы Экзарх
усяе Беларусі:*

Жадаю вам невычарапальнай благадатнай дапамогі Божай у працы на славу Бацькаўшчыны нашай!

*Абвяшчаю вам радасць вялікую,
якая будзе ўсяму народу:
нарадзіўся вам сёння ў горадзе Давідавым Спасіцель,
Які ёсць Хрыстос Гасподзь
(Лк. 2: 10-11)*

Праасвяшчэнныя архіпастыры,
высокашаноўныя прасітатары і дыяканы,
пачэсныя інакі і інакіні,
богалобівая паства Беларускай Праваслаўнай Царквы!

Сардэчна віншую ўсіх вас з
вялікім і радасным святам
Раждства Хрыстовага.

У гэтую светлазарную ноч у
свет прыйшоў Хрыстос Спасіцель,
каб адкрыць людзям Бога. Святая
Царква, абвяшчаючы свету гэтую
Бажэственную тайну, пачынае
святочную ўрачыстасць словамі:
«Прыйдзіце, узрадуемся ў
Госпадзе, тайну гэтую раскрыва-
ючы».

Вялікую тайну
Богаўцелеснення прадказвалі
прапары, пра гэта прапаведвалі
апосталы: Бог з’явіўся ў плоці,
каб даць людзям новае нарад-
жэнне, а свету – абнаўленне.
Выйшаўшы на прапаведзь, Сам
Спасіцель адкрыта сведчыў веру-
чым у Яго: «Я прыйшоў, каб
жыццё мелі, і ўдастоіць мелі» (Ін.
10: 10).

Любоў Божая, бязмежная і
ўсеахопная, сышла да людзей у
Асобе Богадзіцяці Хрыста. Сын
Божы сыйшоў на зямлю, каб даць
чалавецту Бажэственную сілу,
«для жыцця і набожнасці» (2 Пят.
1: 3), каб наша грахоўнасць была
згладжана Праўдай Божай, каб
наша няведанне было прасветле-
на Святлом Божым. «Слова ў
вышніх Богу і на зямлі мір, у люд-
зяк добрая воля» (Лк. 2: 14), –
Святая Царква, святкуючы
Раждзтва Хрыстова, услед за
Нябеснымі Сіламі радасна
ўспяляе Госпада нашага Ісуса
Хрыста, Які прынёс на зямлю ве-
чнае спасенне, мір і любоў.

Імкненне да міру, згоды і
адзінства – маральная патрэба
чалавека ва ўсе часы. Мір прынёс
чалавецту Гасподзь наш Ісус
Хрыстос – уцалеснены Сын Божы.
«Няхай усе будучы адно: як Ты,
Ойча, ува Мне, і Я ў Табе, так
няхай і яны ў нас будучы адно» (Ін.
17: 21), – маліў Ен Сваіго Айца
Нябеснага. Мірнае адзінства
людзей у Адзіным Богу, у адзінай
праваслаўнай веры – найвышэй-
шая мэта, узказаная Спасіцелем
свету. Які прыйшоў на зямлю. Ёўсе
мы як верныя дзеці Хрыстова,
дзеці Праваслаўнай Царквы
павінны клопацца пра адзінства
нашай Царквы.

Зерне веры і набожнасці,
пасеянае больш за тысячгоддзе
таму на нашай благаслаўленай
зямлі, з цягам часу вырасла ў
магутнае дрэва Праваслаўя, якое
і сёння застаецца асновай нашы-
нальнага самавызначэння пера-

Народная Воля

*На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...*

Якуб КОЛАС

СТРАТА

У нядзелю 4 студзеня на 76-м годзе жыцця памёр Васіль Севасцьянавіч Лявонаў, былы міністр сельскай гаспадаркі, адзін з найбольш аўтарытэтных апанентаў дзеючай улады

Васіль Севасцьянавіч Лявонаў нарадзіўся 16 красавіка 1938 года ў вёсцы Дубянец Касцюковіцкага раёна Магілёўскай вобласці.

У 1964-м скончыў Беларускі інстытут механізацыі, а потым Мінскую вышэйшую партыйную школу. Працаваў цесляром, шахцёрам, інжынерам-механікам, старшынёй саўгаса, з’яўляўся першым сакратаром Магілёўскага абкама партыі.

У 1984–1989 гадах старшыня Мандатнай камісіі, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР. У 1991-м на некалькі месяцаў быў прызначаны вядучым спецыялістам Галоўнага ўпраўлення эканамічных сувязяў з капіталістычнымі краінамі ў Маскве. Пасля забароны КПСС быў накіраваны гандлёвым прадстаўніком Беларусі ў Германію (1991–1994).

Падчас выбараў першага прэзідэнта Беларусі ў 1994 годзе Васіль Лявонаў адкрыта падтрымліваў Вячаслава Кебіна, аднак, нягледзячы на гэта, прыняў прапанову Аляксандра Лукашэнкі заняць пасаду міністра сельскай гаспадаркі і харчавання. Васіль Лявонаў не падтрымаў ідэю лістападаўскага рэферэндуму 1996 года, пасля чаго ў міністэрстве пачаліся масавыя правերкі.

Васіль Лявонаў паслядоўна выступаў з прапановамі аб рэфармаванні сельскай гаспадаркі, накіраванай на рэфармаванне калектыўнай уласнасці, далучэнне сельскай гаспадаркі да рынкавай эканомікі, яе вызваленне ад камандна-адміністрацыйных метадаў, што і сталася асноўнай прычынай ягонага канфлікту з дзеючым прэзідэнтам і ў пэўным сэнсе – былым вучнем. Лявонаў быў арыштаваны 11 лістапада 1997 года, пакараны чатырма гадамі калоніі з канфіскацыяй маёмасці.

Пасля вызвалення па амністыі Васіль Лявонаў стаў адной з ключавых фігур у працэсе абрання адзінага кандыдата ад апазіцыі на прэзідэнцкіх выбарах 2001 года.

Жанаты, меў трох дачок.

(Працяг на 2-й стар.)

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

*Борис ЖЕЛИБА, профессор,
доктор экономических наук*

Ставка на Кобякова

Так что будет с экономи-
кой? Этот вопрос на устах каж-
дого здравомыслящего чело-
века. Реальная зарплата вер-
нулась на уровень 2010 года, а
в долларовом эквиваленте в
соответствии с последней
ценой покупки «зеленого» сни-
зилась до 430 у.е. Рост ВВП за
2014 год ожидается в преде-
лах 1,5–1,6%, инфляция будет
18–19%, примерно 80% сред-
немесячного объема продук-
ции лежит на складах, доля
убыточных предприятий – не
менее четверти.

Чтобы удержать рублевые
депозиты на фоне очередного
обесцениния рубля, банки
вновь вздернули свои ставки.
На этот раз до 50%. Но кредит-
ные проценты должны превы-
шать депозитные. Практически
точно так же все было год
назад. Депозитные ставки
банки поднимали до 40–45%
годовых, кредитные ставки
становились неподъемными
для предприятий, ВВП не рос.
Правительство давило на
Нацбанк, чтобы тот снизил
ставку рефинансирования.
Ныне самому обновленному
правительству опять велено
«засучить рукава» и, не откла-
дывая, приняться за работу.

Новый глава Нацбанка
Каллаур предпринял правиль-
ные шаги по уменьшению про-
цента сбора, уплачиваемого
при покупке валюты, чтобы
уйти, надо думать, от этого
нелепого сбора-налога, кото-
рый подрывает финансовое
состояние не только импорте-
ров, но и экспортеров. По
казу Нацбанка срочно заку-
пили несколько сотен милли-
онов долларовых банкнот,
чтобы нормализовать ситуа-
цию вокруг банковских обмен-
ников и ликвидировать «чер-
ный» валютный рынок.
Повышается курс покупки
валюты для населения.

Но это в основном техни-
ческие меры по исправлению
предыдущих ошибок, допу-
щенных прежними денежными
властями. С юридическими
лициами обстановка неодно-
значна, многие из них намере-
ны приостановить свою рабо-
ту, продлить новогодние кани-
кулы до прояснения ситуации
на валютном рынке.
Бесспорно, необходимо вер-
нуться к нормальной деваль-
вации белорусского рубля,
согласовывать ее с обеспе-
чением к мировым валютам рос-
сийской денежной единицы с
учетом состояния платежного

баланса Беларуси.

Новоиспеченный премьер
Кобяков уже успел заявить о
необходимости «безусловного
выполнения» экономических
задач, поставленных решениями
последнего Всебелорусского
собрания. Напомним, что, соглас-
но тем решениям, наш ВВП дол-
жен был возрасти за пятилетку не
менее чем на 63%. По факту ВВП
Беларуси за многоотрадаельный
2011 год увеличился на 5,3%, за
2012 год – на 1,7%, за 2013 год –
на 0,9%. Производительность
труда должна быть к концу 2015
года эдак миллионов 15. Но всем
уже ясно, что курс доллара к
концу последнего года пятилетки
будет явно больше. Остается
гадать – насколько. Равно как
и насколько серьезные заявления
нового премьера. Или это просто
мантры, которые повторяет
любой премьер вслед за вождем,
сам никак в них не веря.

Со сменой первых лиц в пра-
вительство и главном банке стра-
ны властям в очередной раз
напомнили о необходимости глу-
боких структурных реформ в
белорусской экономике. Об отка-
зе от «ручного управления» из
центра, о приватизации и повы-
шении доли малого и среднего
бизнеса в ВВП, о создании рав-
ных условий для государственных
и частных предприятий, о сво-
бодной конкуренции и гаранти-
и прав собственности, о диверси-
фикации экспорта и об отказе от
однобокой ориентации на Россию
и т.д., о чем говорится уже много
лет. Только в конечном итоге
рыночные реформы неминуемо
приведут к смене экономической
модели и потребуют отказаться
от идеологии авторитаризма.
Поэтому логичнее предположить,
что главная задача белорусских
властей – готовиться к адекват-
ному реагированию на события
политического и экономического
толка, которые будут происхо-
дить в России. А по словам быв-
шего министра финансов России
Кудрина, кризис, накрывший эко-
номику восточной соседки, будет
затяжным и тяжелым. Падение
ВВП составит от 2 до 4%, сокра-
тятся государственные расходы
на образование, здравоохране-
ние. Подсчитано, что падение
российского ВВП на 1% равно-

значно снижению белорусско-
го ВВП на 0,5% – настолько
зависима экономика Беларуси
от российской.
Золотовалютные резервы
России впервые за 5 лет упали
ниже 400 млрд долларов.
Девальвация российского
рубля достигала 100%. Ни у
одной из нефтедобывающих
стран из-за падения мировых
цен на нефть национальная
валюта не пала столь низко.
Сказываются финансовые
санкции Запада, которые резко
ограничили возможности рос-
сийских банков кредитоваться
на мировом финансовом
рынке, а внешний валютной долг
России оценивается до 700 и
более млрд долларов. Там
готовятся к стресс-сценарию
на случай цены нефти 40 дол-
ларов за баррель и ниже с
падением ВВП на 5%.

Многие аналитики считали,
что лучшей кандидатурой на
пост премьера Беларуси будет
Румас, нынешний глава Банка
развития и одновременно
представитель Беларуси в вы-
сших эшелонах ЕАЭС, который
заработал с 1 января 2015
года. Однако права оказались
те, кто обратил внимание на
трудоую биографию Кобякова.
Родился в Москве, в ней полу-
чил первое образование, в
2011 году был послом Беларуси
в России, долго взаимодей-
ствовал с российскими чинов-
никами. И, как иносказательно
выразился о нем сам Путин,
многие крови у них попил.

Тот же Путин на недавней
пресс-конференции, недвус-
мысленно дал понять россий-
ской общественности, что
меняет свою политику в отно-
шении Украины не собирается,
и фактически призвал россий-
ский народ заткнуть пояса этот
год на два. Ну а поскольку, как
водится, судьба белорусской
экономики зависит от того,
сможет ли российский руко-
водство «откалеть» пару-трой-
ку миллиардов долларов союз-
нику, чтобы удержать ситуацию
хотя бы до президентских
выборов, премьер Кобяков
может здесь и приглотиться.
Однако в отличие от прежних
тучных времен России придет-
ся выделять нам кредитные
инъекции, собираясь с улу-
бляющими собственным эко-
номическим и политическим
кризисом. Хотя экономический
обвал в Беларуси Кремлю всег-
да был ни к чему. А сегодня
угроза обвала реально нависла
и над российской экономикой.

ТЭНДЭНЦЫІ

“Яшчэ крок – і падатак на куплю валюты адменяць...”

Учора афіцыйны курс долара вырас адразу на 840 рублёў, але з гэтага ж дня стаўка падатку на куплю валюты ў Беларусі зніжана да 10%.

Першыя ж таргі на біржы ў
2015 годзе завяршыліся разкім
аслабленнем беларускага
рубля. Афіцыйны курс долара
вырас адразу на 840 рублёў (з
11.900 да 12.740 рублёў), еўра
падаражэў на 770 рублёў да
15.230.

Тым часам стаўка падатку
на біржавыя аперацыі па куплі
замежнай валюты і падатак пры
пакупцы валюты насельніцтвам
з 5 студзеня зніжана з 20 да 10
працэнтаў.

Нагадаем, што 20 снежня
стаўка падатку складала 30%, а
пасля яе была зніжана да 20%.
Што беларускі рубель чакае
даlej?

– Розніца паміж афіцыйным
курсам долара і курсам куплі і
продажу ў абменніках
працягвае змяншацца, –
адзначае фінансавы аналітык
афіцыйнага партнёра Альпары

ў Мінску **Вадзім ІОСУБ**. – Зараз
амаль поўнасю паўтарыўся той
крок, што зрабілі ўлады
напрыканцы мінулага года, калі
афіцыйныя курсы замежных
валют выраслі на 7 працэнтаў, а
падатак для юрыдычных асоб і
насельніцтва пры пакупцы валюты
знізілі на 10 працэнтаў. Зыходзячы
з гэтага, можна меркаваць, што ў
хуткім часе падатак на куплю
валюты наогул адменяць. Пры
гэтым афіцыйны курс долара
будзе, хутчэй за ўсё, на ўзроўні 14
тысяч рублёў.

– **Уведзены падатак зрабіў сваю справу?**

– Ён выконвае ролю схаванай
дэвальвацыі. Замест таго каб у
другой палове снежня 2014 года
аб’явіць дэвальвацыю, прыдумалі
воўс гэты падатак. Такім чынам,
нацыянальная валюта
дэвальвіравалася ў некалькі
крокаў, хоць адразу пасля

ўвядзення камісіі было
зразумела, што мэта афіцыйнай
дэвальвацыі – давесці курс да
14 тысяч рублёў за долар.

– **Што чакае беларускі рубель у 2015 годзе?**

– У бліжэйшы час, як я ўжо
казаў, долар павінен выйсці на
адзінны курс, а падатак
адменяць. Але якім чынам
валютны рынак будзе
функцыянаваць далей – гэта
пытанне адкрывае, а
эканамічныя ўлады пакуль
даюць толькі нейкія агульныя
прагнозы. У мінулым годзе
прагучала некалькі заяў, што
курс павінен быць рыначным,
складацца з попыту і
прапановы, але гэтага так і не
адбылося. Таму сёння
прагназваць далейшае
курсаўтварэнне дастаткова
складана.

Алесь СІВЫ.

КАДРЫ

Беларускі суддзя ўзначаліў Суд Еўразійскага эканамічнага саюза

Былы першы намеснік
старшыні Вярхоўнага суда
Беларусі **Аляксандр Федарчу**
стаў старшынёй Суда
Еўразійскага эканамічнага саюза.
Ад пасады ў Вярхоўным судзе
Беларусі ён вызвалены.

Таксама суддзій Суда ЕАЭС
стаў **Дзясніс Колас**, які займаў
пасаду начальніка галоўнага
ўпраўлення па ўзаемаадносінах з
органами заканадаўчай і судовай

улады, пытаннях грамадзянства
і памішвання Адміністрацыі
прэзідэнта Беларусі.

Намеснікам старшыні Суда
ЕАЭС стаў **Жалымбет Баішаў**
з Казахстана, які з кастрычніка
2014 года быў старшынёй Суда
ЕўрАзЭС. Акрамя таго,
суддзямі прызначаны Венера
Сейцімава (Казахстан),
Таццяна Нешатаева (Расія) і
Канстанцін Чайка (Расія).

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Дар’я Домрачава ўвайшла ў тройку найлепшых спартсменак года ў свеце

Міжнародная асацыяцыя
спартыўнай прэсы прызнала
беларускую біятлістку Дар’ю
Домрачава, якая стала трохраз-
овай чэмпіёнкай Алімпійскіх
гульніў у Сочы, другой у спісе
найлепшых спартсменак свету
2014 года. Першае месца заня-
ла тэністка Серэна Уільямс з
ЗША, трэцяе -- нарвежская
лыжніца Марыт Б’ёрген.

У тройку найлепшых
спартсменаў увайшлі варатар
нямецкай футбольнай зборнай
Мануэль Ноер, швейцарскі
тэнісіст Роджэр Федэрэр і
нападаючы футбольнай
зборнай Партугалі Крышціану
Раналду.

Найлепшымі камандамі
прызнаны зборная Германіі па
футболе, мадрыдскі «Рэал» і
зборная мужчынская

Швейцары па тэнісе, якая
заваявала Кубак Дэвіса.

Найлепшымі турнірамі, на
думку журналістаў, былі чэмпіянат

свету па футболе ў Бразіліі,
зімовыя Алімпійскія гульні ў
Сочы і Уімблдонскі тэнісны
турнір.

ДОЛГИ

В наступившем году Беларусь должна выплатить по внутренним и внешним государственным обязательствам более 4 миллиардов долларов

Около 3,1 миллиарда дол-
ларов необходимо будет пере-
числить в счет погашения и
обслуживания внешнего госу-
дарственного долга. Причем
наибольший объем внешних
валютных платежей приходится
на погашение и обслуживание
госдолга, образовавшегося в
связи с выпуском Беларусью
пятилетних еврооблигаций в
2010 году. В счет погашения

данных обязательств страна
должна будет выплатить в 2015
году почти 1,2 миллиарда долла-
ров.

Кроме того, необходимо
выплатить 716,3 миллиона долла-
ров по межгосударственным кре-
дитам России. Наряду с этим
запланированы выплаты по кредиту
Антикризисного фонда ЕврАзЭС в
размере 541,2 миллиона долларов.
По кредитам Китая и

Венесуэлы Беларусь должна
будет выплатить в наступив-
шем году 380,4 миллиона и
121,8 миллиона долларов
соответственно.

На 2015 год также прихо-
дятся выплаты Беларуси по
обслуживанию и погашению
внутреннего валютного госу-
дарственного долга, которые
составят около 1 миллиарда
долларов.

МАНІТОРЫНГ

Амаль кожны трэці беларус адчувае пагаршэнне свайго дабрабыту

Незалежны інстытут
сацыяльна-эканамічных і
палітычных даследаванняў
(зарэгістраваны ў Літве)
апублікаваў дзельныя нацыя-
нальнага апытання, якое
праводзілася ў снежні 2014 года.

Як вывелілася паводле
вынікаў даследавання, напры-
канцы года ледзь не трэць пра-
дзедзян Беларусі адчулі пагар-
шэнне свайго матэрыяльнага

становішча – 31%. Аднак цікава,
што і ў трэцім квартале, і ў ча-
вёртым 13% апытаных беларусаў
запыталі, што іх становішча
паляпшылася.

Што да прагнозаў
насельніцтва наконц сацыяльна-
эканамічнай сітуацыі ў краіне, то ў
верасні 22,6% апытаных лічылі,
што яна пагоршыцца. У снежні
песімістаў наболела да 33,9%.

Пры гэтым адпаведна знізіўся

і электаральны рэйтынг
Аляксандра Лукашэнкі. У
верасні за яго гатовы былі гала-
саваць 45,2%, а вось у снежні
жадаючых паменела да 40%.
Прычым эксперты лічаць, што,
калі б апытанне правялі пасля
19 снежня, калі падчас чаргова-
га валютнага крызісу рубель
патагнуў на 30%, то паказчыкі
рэйтынгу кіраўніка краіны былі
б яшчэ ніжэйшыя.

Беларускі народны календар на 2015 год

Народны календар – гэта сістэма сталых ці рухомых свят, прысвяткаў, абрадаў, гульняў, звычаяў, што замацаваны ў быццё і фальклоры. Гэта пераважна спалучэнне язычніцкай і хрысціянскай культур. Ён уключае традыцыйныя арыенціры (хрананімы) на сельскагаспадарчыя работы і адпачынку ў гадавым, сезонным, месячным і іншых цыклах-рытмах. Утрымлівае традыцыйныя фэналагічныя, метэаралагічныя, астранамічныя, астралагічныя і іншыя календарныя веды, атрыманыя пераважна шматгадовым вопытам.

У народным календары на 2015 год прадстаўлены асноўныя святы і прысвяткі з кароткімі тлумачэннямі, прыкметамі і г. д. Дні, якія адзначаюць беларусы-католікі, выдзелены курсівам. У праваслаўных яны замацаваны за старым, юліанскім, календаром, што мае 13 лішніх дзён. Зорачкай (*) пазначаны святы «рухомай» царкоўнай пасхалі.

У наступным, 2016, годзе праваслаўная Пасха (Вялікдзень) будзе 1 мая, а каталіцкая – 27 сакавіка.

Умоўныя абазначэнні: п – панядзелак, а – аўторак, с – серада, ч – чацвер, пт – пятніца, сб – субота, н – нядзеля. Даўжыня дня і моманты ўсходу і захаду падаюцца для Мінска. Больш падрабязна пра значэнне хрананімаў календара можна прачытаць у нашай кнізе «Беларускі народны календар» (Мінск, 2002).

Студзень

1. ч. **Новы год**. ВКЛ перайшло на студзенскі стыль у 1550 г., Расія – з 1700 года.

6. а. **Першая, Пасная куцця**. Перадкалядная вясчэра. Які дзень, такі і год. **Тры Каралі**. Католікі праводзілі маскіраваны абрад «Тры каралі», або «Гэролы».

7. с. **Раство Хрыстова**. Пачатак **Каляд**. «Ой, Калядачка, бліны-ладачкі...». Калядавалі. Наслі-звядзду. Паказвалі батлейку. На Каляды праводзілі ігрышчы («вадзілі казу», «жанілі Цярэшку», «пяклі ката», гулялі ў «Яшчурка» і інш.).

9. пт. **Сцяпан**. «На святога Сцяпана вышэй слуга за пана».

13. а. **Шчодрая куцця**. Пачатак **Шчодрого тыдня**. «Мароз, хадзі куццю есці».

14. с. **Васілле**. **Новы год** па правасл. календары. «Сею, сею, пасяваю, з Новым годдам вяс вітаю».

18. н. **Трэцяя, Галодная, Вадапосная куцця**. Апошнія дні Каляд. «Каляда ад ізджае».

19. п. **Вадохрышча (Кішчэнец)**. «Святое Кішчэнец ваду ксціла... свет ачысціла і ваду наверх пуціла», «На Вадохрышча завіруха – на Вялікдзень таксама».

20. а. **Прывадохрышча** – заканчэнне Каляд. Пачатак **Малой вясельніцы** (да посту).

24. сб. **Аксінья**. «Аксінья дарогу перамяце, а корм падміце». **Фядос**. «На Фядоса цёпла».

25. н. **Таццяна**. Свята студзентаў. **Павел**. «Вее вецер – будзе вайна».

31. сб. **Апанас, Гусінае свята**. Свята свойскай жывёлы. «Хавай нос у апанасаўскі мароз».

Люты

1. н. **Ігнат**. «На Святога Ігната зіма багата».

2. п. **Грамніцы, Стрчанне**. «Калі на Грамніцы нап'ецца пеньне вадзіцы, то на Юр'я наесца вол травыцы», «Грамніца – хлеба палавіца...».

5. ч. **Агата**. Каровіна свята. «Хлеб і соль Святой Агаты не пусцяць бяды да хаты».

6. пт. **Аксінія Паўзіміца**. «На Аксінні мяцце». **Дарота**. «Па Дароце высаюць хусты на плічце».

8. н. **Памінальніца**. Памінальны тйдзень. Калі «вее» ў нядзелю, то авёс трэба сеяць на 9-м тыдні, калі ў панядзелак – то на 8-м, калі ў сераду ці чацвер – то пакідаці «дзясцінкі дзев».

11. с. **Ігнат**. «Ігнат Грамніцам рад».

13. п. **Дзедава пятніца**.

14. сб. **Трыфан**. «На Трыфана зорна – вясна позняя». **Валянцін**. Свята закаханых.

Масленія Дзяды (Бабы). «Дзяды не зналі бяды, а нашы ўнукі зазналі мукі».

15. н. **Грамніцы, Стрчанне**. «Зіма з летам сустракалася...». «На Грамніцы палавіна зіміцы».

Рабы тыдзень, Малая вясельніца, Развітальны, Сырапунцы тыдзень. Тыдзень перад Масленіцай. Які доўжы дзень на Масленным тыдні, у той дзень ад Іллі сеялі лён.

Дзядзючы вешалі «калоды» нежанатым хлопцам.

18. с. **Агата**. Каровіна свята. **Серада Папайлаўна** (пач. Вялікага посту ў католікаў).

Лысы серада. Праталіны-залысыны.

19. ч. **Блакiтны чацвер**. Тумановы дзень.

Крывы, Тлусты чацвер, Валосы, Валосся. Свята жывёлы. «На Валосага бліны пяклі ці аладкі, каб былі валы гладкі».

22. н. **Масленіца**. «Масленіца ў "вятку" (пасля поўны) – дзяржы пшаніцу ў мяху, сей пшаніцу на ўсю рычку». **Гуканне вясны**. «Блаславі, божа, зіму замякаці, вясну загукату».

На Палесці вадзілі карагодзі, «співалі чырачку», насілі ёлку з вянком.

23. п. **Паласказуб**. Першы дзень Вялікага посту. Паласкаці зубы гарэлкаю.

24. а. **Уласце**. Свята жывёлы. «Аўпас на сыры ласе». **Мацей**. «На Мацея дарога пацее», «На Мацея адліга – будзе мароз».

25. с. **Уступная серада**. Каб урадзіў лён,

мылі верацёны ці калаўроты, хадзілі ў карчму і пераскоквалі цераз пень.

26. ч. **Фаніня**. Заступніца ад хвароб.

28. сб. **Зборавы субота**. Абрад «споведзі дзежкі».

29. н. **Зборніца, Ізбор**. Пачатак збору ў поле. «А святы Ізбор – бязжыц вада з гор».

Сакавік

4. с. **Казімір**. «Святы Казімір дровы сякэц».

9. п. **Янка, Паўраценне**. Мядзведзь паварочваецца ў бярозе на другі год.

12. ч. **Рыгор**. «На Святога Рыгора ідуць рэкі ў мора».

13. пт. **Васіль Капальнік**. Са страх капае.

14. сб. **Аўдоця Вясноўка**. **Гуканне вясны**. «На Аўдоці голы бокі». (1.03 Новы год у мінулым, сакавіцкі календарны стыль).

15. н. **Хвядот**. «На Хвядота занос – усё сена знясе».

16. п. «Пачатак **Храстовага тыдня**. Пяклі «храсты». Засеўкі. Абрад «жаніцьбы коміна».

17. а. **Герасім Гракоўнік**. «Герасім гракоў прыгнаў».

18. с. **Серадапосце**. Выпеклі «храсты».

19. ч. **Язэл**. «Святы Язэл сярэд посту шлюбо дае прахвосту». «На Язэла пагода – год ураджайны».

21. сб. **Васноае раўнадзенства**. Усход 6.16, заход 18.18. **Маладзік**.

22. н. **Саракі**. Свята птушка. Прылятае 40 выраў. «Святыя Саракі ў поле саху валаклі».

Прыска. «На Святога Прыску праб'е лёд і пліска».

23. п. Пачатак **Пахвальнойнага тыдня**. «Дзікая качка яйцом пахваліцца».

25. с. **Рыгор**. «На Рыгора зіма ідзе ў мора». **Дабравешчанне, Звеставанне**. «І птушка гнязда не кладзе». Прылёт бусла.

Гуканне вясны.

26. ч. **Міжблагавешчаны** (да 7 красавіка). Забарона на «залапсанне» кароў.

27. пт. **Пахвальная пятніца**. Мыццё дзежак.

28. сб. **Пахвальная субота**. Не грывелі кроснамі, каб гром не грывеў.

29. н. **Пальмова нядзеля**. «Вярба б'е, не я б'ю».

30. п. **Аляксей Цёплы**. Дзень рыбалова.

«На Цёплага Аляксея рыба ідзе на нераст, карова на верас, а бортнік на хвоя». Пачатак **Вербнага, Белага, тыдня**. **Чысты, Блакітны, панядзелак**.

Красавік

1. с. **Дар'я Вясення**. Адбывалі палотны.

5. н. **ВЯЛІКДЗЕНЬ** (у католікаў). **Вербніца**. **Арына**. «На Арыну сей капусту ў расадніках».

6. п. **Камаедзіца**. Свята мядзведзя. **Камаевеснік**. Пяклі пірагі «Блавы лапы». Пачатак **Белага, Вялікага, тыдня**. **Чысты панядзелак**. Бялілі і мылі ў хаце.

7. а. **Благавешчанне**. «Благавешчанне без ластавак – халоднае лета». Абрад «Страла». **Чысты аўторак**. Каб на людзей і «гаўдо» не напала «парша», трэба ўсё мыць.

8. с. **Благушта**. «На Благушту сей капусту». **Дравяная страст**. Мыццю ўсё дравяное.

9. ч. **Матрона**. «На Матрону шчулак хвостом лёд разбівае». **Чысты чацвер**. Лазня. Абрад мыцця дзежкі.

10. пт. **Чырвоная, Веліко-дняя, пятніца**. Сялі гарох.

11. сб. **Вялікая, Чырвоная, субота**. Фарбавалі яйкі. Канец Вялікага посту.

12. н. **ВЯЛІКДЗЕНЬ** (у праваслаўных). «Хрыстос уваскрос! – Сапраўды уваскрос!».

13. п. Працяг **Велікоднага тыдня**. «Першы дзень пірагі маюць, а сярэдні пагуляюць, а паследні дзень выпраўляюць».

14. а. **Прабуджэнне хатніка**. Мар'я. Калі ў ясную ноч прыбывала вада, то суха будзе ў жыно на хлебнай ніве.

15. с. **Палікарп**. Пачатак бясхлебціцы.

Градавая серада, Праводны, Мёртвы, тыдзень. «Пайшла зіма да Кіева, а лета нам пакінула».

16. ч. **Мікіта**. «Калі на Мікіту крыгаход, то няма ні клёву, ні лову рыбаловам».

19. н. **Праводная нядзеля**. «Ідзі, зіма, да Кучава, як ты нам надкучыла».

21. а. **Руф**. Руф рушыць снягі.

23. п. **Юрый**. (Новы год па задзякю). «Як зязюля закуке за 12 дзён да Юр'я на «голы» лес, то не чакай ураджаю і будзе хварэць жывёла».

Войцах. «Святы Вайцеку выпусціў жаўрачка з меху».

24. пт. **Анціп** – ахоўнік зубоў.

25. сб. **Марк**. «Дождж на Марка, дык зямля як шварка».

27. п. **Радаўнічны Дзяды**.

28. а. **Радаўніца**. «На Радаўніцу да абеду паушы, па абеду плачуць, а ч. вечаю скачуць».

Пуд. «Пуд снег пугне».

30. ч. **Арына**. «На Арыну сей капусту».

30. ч. **Зосім** – ахоўнік пчол. **Андрыйнава ноч, Андрэй**. Ноч дзвячой варажы і чараўніцтва.

Май

1. пт. **Кузьма**. «Май Кузьма з морквінай сустракае, а Пахом з гурком».

3. н. **Міраносіцы**. «На Міраносіцы п'яныя бабы цігаюць адна адну за валосці».

4. п. Пачатак **Пераплаўнага, Чарвіга, тыдня**. Не трэба садзіць, бо заядуць чэрві.

5. а. **Ляльнік**. Свята Лялі – дацкі Лады.

6. с. **Юр'е**. Свята жывёлы. «Як дождж на Юр'я – хлеб будзе ў дурыня». Абрад «Страла».

Градавая, Пераплаўная, серада. Засцярогі ад граду і дажджу.

7. ч. **Алісей**. «Прышоў Алісей – авёс пасей». **Бабскія розбрыкі**. Скокі жанчын і качанне па зямлі дзеля ўрадлівасці.

8. пт. **Марк**. «Дождж на Святога Марка – дык зямля, як шварка». **Станіслаў**. «Сей лён на Станіслава – вырасце, як лава».

10. н. **Ярылавіца**. Свята Ярылы.

13. с. **Якуб**. «На Якуба грэе лоба».

14. ч. **Ушэсце**. Унебаўшэсце пана Езуса. Свята агляду жыта. **Макарэй**. Абрады ля вады.

15. пт. **Барыс**. Апякун поля і жывёлы. **Градабойца, Ледавіты дзень**.

18. п. **Арына Расадніца**. Дзень высаджвання расады ў Паазер'і.

20. с. **Антоній**. «На Святы Антоній сей авёс для коней, а як уладца, дык і прадасца».

21. ч. **Ушэсце**. Абрад «Страла». **Іван Вяснавы**. Апякун зямляроба. «На Івана каласок, а на Пятра піражок».

22. пт. **Мікола Вяснавы**. Свята пастухоў. **Алёна**. «Сей лён на Алёну, будзе кашуля па каленя».

23. сб. **Зілот**. «Сей пшаніцу на Зілот, і яна будзе, як зяліца».

24. н. **Сёмуха, Зыход Св. Духа**. Свята зелена. **Макей**. «Мокра на Макея – і лета не пра-сушыць». **Кірыла і Мяфод**. Калі дзень мокры – і лета будзе мокра.

25. п. **Епіфан**. «На Епіфана раніца ў чырвоным каптане, неба з барваю – гарачна лета».

27. с. **Сідары**. «Прышлі Сідары – прыйшлі і сіверы». **Градавая серада**.

28. ч. **Пахом**. «Святы Пахом павее цяплом». «Сей агуркі на Пахом – будзеш насіць мяхом».

29. пт. **Магдалена**. Зязюльку прысылае. **Сёмушныя Дзяды**.

30. сб. **Духавая субота, Зелёная субота**. «На Духа будзе цяпла і суха».

31. н. **Сёмуха, Тройца**. Культ продкаў і расліннасці. «Павядзём Куста пад гай зялёненькі...». **Шэсць дзеў**. «Лён сей позні». **Каняпелька Матруна**. «У зямлю махнула». **Фядот**. «Як на дубе апушка – у Фядота поўна аўса кадушка».

Чэрвень

1. п. **Русальніца, Іван ды Мар'я**. Праводзіны вясны. «На Грэннай нядзелі Русалкі сядзелі...».

2. а. **Конскі Вялікдзень**. Свята коней. **Тры пакутнікі**. «Няма лета, але пасяя іх не бывае зімы».

3. с. **Алёна, Ульяна**. Дзень ільну. **Градабой, Серада Русаль**. Здабывалі з ясеня святы агонь.

4. ч. **Божае цела, Зелянок**. **Наўская Тройца**. Памінаанне. **Абліваха, Васіліск**. «Ад Васіліска і салавей блізка».

5. пт. Дзень **Еўфрасіні Полацкай**. Хадзілі пакланіцца і абракацца.

7. н. **Ян**. «Рой перад Янам – пчалар панам». **Русальчыны розыгры**. Засцерагалі рос.

8. п. **Пятроўка** да 11 ліп. Пятроўскі пост. Пятроўка-галадоўка.

11. ч. **Дзвяятнік**. Перавод уніяту ў праваслаўе. «Дзвяв'я ягодзі на ветцы».

12. пт. **Дзевятка**. Дзень ад навалыніцы.

13. сб. **Ерамей, Антоній**. «Антоні, аддай коні».

14. н. **Юстын і Харытон**. «Юстын цягне ўверх канулі, а Харытон – лён».

16. а. **Лук'я**. Паўднёвы вецер на Лук'яна – на добры ўраджай яравых.

18. ч. **Дзясятнік**. «Дзясятнік гнаі возіць».

19. пт. **Дзясятка**. «Косы точыць». «Жыта паспявае».

20. сб. (да 23). **Летняя сонцастання**. **Даўжыня дзён** – 16.52. Усход – 3.45, заход – 20.37.

21. н. **Тодар**. «На Тодара раса – каняпель паласа».

22. п. **Кірыла**. Дзень сонцастання. Пачыналі касавіцу ў Паазер'і.

23. а. **Купала**. У старажытн. – Новы год/лета.

25. с. **Ян Купальны**. «Сонца грае».

26. ч. **Анапрэй**. «Хто на Нупрэ пасее грэх, той будзе бліны печ».

26. пт. **Акуліна Грачышніца**. Сялі грэх-ку. **Задзярхавост**.

28. н. **Амос**. «Прышоў Амос – цягне ўгору авёс».

29. п. **Ціхан**. «Пёўчыя птушкі заціхаюць».

Пятрок. «Да Пятра зязюльцы кукаваці».

«Прышоў Пятрок – апаў лісток, прыйдзе Ілля – ападуць і два».

Ліпень

6. п. **Купалле**. Свята Сонца і каханя. «Дзень адбаўленне, ночы прыбаўленне».

7. а. **Іван Купала**. «Учора была Купала, а сёння Іван».

10. пт. **Самсон**. «На Самсона дождж – сем тыдняў то ж». **Сем братоў**. «Сем братоў варажаць, колкі тыдняў пагоды».

12. н. **Пятро**. Свята заканчэння Купалля.